

la purtătorii de arme ca: *viteji*, *voinici*, *dvoreni*, *husari* sau termenii indicînd diferite unități militare ca *ceată*, *pîlc*, *gloată* au fost analizați, dîndu-li-se o explicație definitivă. Unii termeni, foarte discutabili, de pildă *jold*, au fost lămurîți în mod magistral. I. Bogdan a arătat că termenul *jold* este de origine germană și că a pătruns la români prin filieră poloneză. Bazîndu-se pe izvoare, el a susținut că expresia slavonă «na zold» din documentele moldovenești nu poate avea altă interpretare decît «cu leafă»¹. De asemenea, el a demonstrat că în Moldova mercenarii au existat încă din sec. al XV-lea, deși n-au jucat un rol prea însemnat în sistemul de apărare a țării; existența lor este însă atestată neîndoios de mărturiile cronicarilor moldoveni².

Abia după precizarea termenilor militari, I. Bogdan a trecut la reconstituirea modului de organizare a oastei în perioada de început a statului moldovenesc, descriînd unitățile sale ca *ceată*, *pîlc*, *gloată*³. El a insistat îndeosebi asupra organizării curților boierești, urmărind evoluția lor în cursul secolelor al XV-lea — al XVII-lea. A relevat legătura dintre stăpînirea pămîntului și slujba militară, spunînd că «proprietatea pămîntului era strîns legată de slujba militară; una era condiția celeilalte»⁴. El consideră că în condițiile vieții de atunci fiecare stăpîn era și ostaș și că «a existat o legătură indisolubilă între proprietatea de pămînt, fie ea mare sau mică, și slujba militară»⁵. Îndatoririle militare grevau orice proprietate asupra pămîntului, fie laică, fie bisericească.

Ideile expuse de I. Bogdan în ceea ce privește organizarea armatei moldovenești în sec. al XV-lea rămîn valabile, în cea mai mare parte pentru știința istorică de astăzi, deși în ultimul pătrar de veac în acest sector s-au făcut numeroase cercetări⁶, care au îmbogățit mult cunoștințele noastre referitoare la această problemă.

Am căutat să relev cercetările lui I. Bogdan asupra unui șir de instituții medievale românești. Lucrările publicate de el nu reprezintă decît o mică parte din ceea ce a fost conceput și proiectat de istoric. Cercetător neobosit de arhivă, în căutare continuă de noi elemente de documentare, el a strîns un bogat material pentru studiul instituțiilor românești, pe care n-a reușit să-l valorifice integral din cauza morții sale premature.

Cercetările lui I. Bogdan reprezintă o piatră de temelie, pe care cercetătorii de mai tîrziu și-au clădit operele lor. Nici unul dintre cercetătorii istoriei sociale a românilor din epoca medievală nu a putut trece peste lucrările lui I. Bogdan din acest domeniu.

Astfel, Radu Rosetti în lucrările sale cu privire la istoria socială a Moldovei are ca punct de plecare cercetările și concluziile lui I. Bogdan. În lucrarea *Pămîntul, sătenii și stăpînii în Moldova*, capitolele consacrate cnejilor și voievozilor au la bază operele predecesorului său⁷. Chiar în folosirea metodei comparative R. Rosetti merge pe urmele lui I. Bogdan. Comparînd instituția cnezatului din Țările Române cu aceeași instituție din Ungaria, Galiția și de la popoarele slave, R. Rosetti este puternic influențat de metoda lui I. Bogdan.

¹ *Ibidem*, p. 49.

² *Ibidem*, p. 14.

³ *Ibidem*, p. 14.

⁴ *Ibidem*, p. 13.

⁵ *Ibidem*, p. 21.

⁶ *Istoria României*, II, Cap. III. *Fărîmîțarea feudală în Moldova și Țara Românească*.

⁷ București, 1907, p. 23—76.